

Những cái Việt Nam cũ là quen trong vòng chiêm trấm, cũng «hoang mang lúng túng chiêm ngắm các cái nhà Nho cách đây một thế kỷ» là vì ta không biết mình biết ta.

Ông Phan Thanh Tâm, tác giả bài này, là cháu năm đời của Phan Thanh Giản. Trước 1975, ông làm Việt Tân Xã, Sài Gòn. Sau 75, ông viết bài trên một chiếc thuyền nhỏ 13 ngày ở biển năm 1976. Lưu lại một tháng trời giáp một vòng biển bên các nước Đông Nam Á, đâu đâu ông cũng bắt gặp cái ta đầy trời lui ra biển cả. Chặng cuối cùng là đến Palawan, Phi Luật Tân, thuyền đổ bộ lên bờ, như sắp can thiệp vào một ông chủ đất ngoài Ý đang coi một hồ đất ở đất này. Ông là một trong những «thuyền nhân» đầu tiên đổ bộ lên đất nói trên. Bài này viết cách đây 6 năm rồi, với một phong thái thơ ngây thơ, như ngơ ngác, viết một văn xuôi -bên khá gay gắt. Tác giả sẵn lòng cho phép đăng lại để được ghi có để chia sẻ những suy nghĩ với ông.

Tốt khoe ra, xấu xa đả kích và như thể như không có chuyện gì xảy ra cho mọi người cùng xem. Đó là phẩm chất của phe ta. Tại sao vậy? Tôi cho là thuộc dòng giống con rồng cháu tiên, và có quá nhiều hơn bốn ngàn năm văn hiến nên người mình lúc nào cũng tốt, cũng bình, cũng anh hùng, xuất chúng. Họ nói tôi người ngoại quốc thì xách mé, trịch thượng; gọi họ bằng thơ, bằng con. Còn người VN phải là mình châu trời đông, là bố đũa soi đèn. Tuy nhiên gần đây, có một luồng lên tiếng là phải xét lại cái ý tôn thờ tôn, thờ đời, nông cuồng đó. Họ cho rằng cần hát ca, nâng bi dân tộc mình một cách liêu như vậy hoài thì ta sẽ mãi mãi ngơ ngác như con gà mắc dây thun. Chắc hẳn phải có vấn đề, có trục trặc đâu đó vì tài khôn như vậy mà chưa ra cái con gì cả trong khi các nước lân bang ở Đông Nam Á nay đã là con cọp, con beo, con sấm trời rồi.

Cái hay ở chỗ, người tôi ở ra được luôn là một nhà thơ hơn như ở Sài Gòn, du học ở Nhật; năm 1966, đến học ở Pháp; năm 1996, trong khi sang Tàu, viết được một cuốn sách khi ông “thích thú quá cả” và ông nghĩ rằng “bớt cả người VN nào khác được được, bỏ đi cũng sẽ thích thú” như ông. Ông tin rằng quyển sách sẽ “giúp nhìn lại mà đánh giá bản thân, dân tộc và văn hóa của mình trong giai đoạn hiện nay”. Vì thế này, ông bắt công ra dịch và mong có nhiều người được. Nhà xuất bản Chân Mây Cuội Trẻ phát hành bản dịch đầu tiên tại Paris năm 1998. Cuốn sách được đón tiếp nồng hậu. Giới báo chí đua nhau nói về nó. Nhà xuất bản Văn Nghệ ở quê nhà Cam, thủ đô người tôi ở, hàng ngàn người in; quyển sách được coi là bán chạy trong năm 1999.

Nhà báo Lê Đình Điểu, trước khi qua đời, trong lúc nằm trên giường bệnh, viết bài điếm sách

đăng trên Th< K< 21 s< tháng 04/1999: “Đ< c Ng<< i Trung Hoa X< u Xí c< a Bá D<< ng”, ng<< i VN nào cũng liên t<< ng đ< n vi< c đây là chuy< n c< a mình. Có l< ch< thay cái t< a là Ng<< i Vi< t Nam X< u Xí cu< n sách cũng v< n có ý nghĩa. Ph< i chẳng đó là lý do nhà th< Nguy< n H< i Th< b< thì gi<, công s< c ra đ< ch cu< n sách sang Vi< t Ng< ? Tr< l< i câu h< i c< a nhà phê bình văn h< c Đ< ng Ti< n, đăng trong Vi< t Mercury, đ< ch gi<, tên th< t là Nguy< n Khôi Minh, sinh năm 1945 t< i Hà B< c nói s< đ< i là thu< c đ< ng đ< t t< ; có ch<< ng tại cũng ph< i lên ti< ng. Ông tâm s< : «không đ< c quy< n sách này có khi đ< ph< i nghĩ ng<< l< i thôi; còn ch< ng may đ< c c< th< s< b< đau kh< nhi< u h< n là thích thú».

Trong bài ph< ng v< n h< i tháng 10/1999, khi đ< c< p v< nh< ng cu< n sách nh< Ng<< i Vi< t Đáng Yêu, Ng<< i Vi< t Cao Quý, đ< ch gi<, đã có b< y t< p th< xu< t bàn < ngo< i qu< c t< năm 1968, cho bi< t: «Đó là chuy< n ng<< c đ< i. < nh< ng n<< c tiên ti< n giàu m< nh, ch< a có n<< c nào b< c th< m dân t< c mình m< t cách l< b< ch nh< th< c< . Ng<< i M<, ng<< i Nh< t, ng<< i Pháp, ng<< i Đ< i Hàn đ< u ch< có nh< ng sách nói lên khuy< t đ< i m<, nh< ng cái t< i đ< c< a dân t< c, đ< t n<< c mình. B< y gi< đ< n l<< t ng<< i Trung Hoa. Cu< n Ng<< i Trung Hoa X< u Xí xu< t b< n ban đ< u < Đài Loan; sau đó đ<< c tái b< n < l< c đ< a. H< đã bi< t nghĩ, tuy là m< t n<< c l< n, văn hoá lâu đ< i, nh< ng n< u c< mãi ra r< v< nh< ng cái vĩ đ< i thì theo nh< báo Bá D<< ng, tác gi< cu< n sách, Trung Hoa s< đi đ< n ch< di< t vong mà thôi».

Nhà th< Nguy< n H< i Th<, trong ph< n l< i ng<< i đ< ch vi< t, ngay sau khi t< Trung Hoa v< đ< n VN, ông đã đ< a b< n sao cho m< t ng<< i b< n < Hà N< i và c< võ ng<< i này đ< ch ra ti< ng Vi< t. N<< c Trung Hoa C< ng S< n đã ch< p nh< n cu< n sách. Ng<< i Âu M< cũng th<, thì không có lý do gì ng<< i VN l< i không th< đ<< c đ< c nó, cho dù không ph< i đ< h< c h< i, mà có th< vì hi< u k<, tin t< c v< m< t n<< c l< ng gi< ng. Ông đã hy v< ng cu< n sách s< xu< t hi< n t< i VN; nh< ng cho đ< n nay, ng<< i trong n<< c v< n ch< a đ<< c đ< c. Theo đ< ch gi<, cu< n sách s< r< t có ích cho t< t c< các c< ng đ< ng có liên quan ít nhi< u đ< n văn hoá Trung Hoa. Ch< đích c< a tác gi< Bá D<< ng là n< u mu< n ph< c h< ng dân t< c, ph< i b< t đ< u b< ng vi< c th< a nh< n các khuy< t đ< i m<, sai trái c< a mình.

Đ< c ng<< i r< i ng< m đ< n ta

Tác gi< Bá D<< ng, là nhà báo, nhà văn, nhà th< và là s< gia, sinh năm 1920, ch< y sang Đài Loan năm 1949, < tù 10 năm vì các bài vi< t b< xem là ph< m th<< ng. Ra tù ông đi di< n thuy< t v< hi< n t<< ng Ng<< i Trung Hoa X< u Xí. Cu< n sách g< m nh< ng bài nói chuy< n c< a ông và c< a nh< ng ng<< i tranh lu< n v< i ông. Có ng<< i cho r< ng n< u không đ< c đ<< c sách c< a Bá D<< ng là m< t s< thi< t thời l< n. Sách h< p đ< n h< n chuy< n ch<< ng c< a Kim Dung vì nó khi< n thiên h< ph< i đ< c ng<< i r< i ng< m đ< n ta. Th< y sao nó gi< ng đ< v< y. Gi< ng đ< s<. Theo ông, văn hoá Trung Hoa đã bi< n thành m< t đ< m n<< c ch< t, càng lâu càng th< i, thành m< t v< i t<< ng r< i. Đặc tính rõ nh< t c< a ng<< i Trung Hoa là đ< b< n, h< n lo< n, < n ào. Có nhi< u n< i, n< u ng<< i Trung Hoa đ< n < là nh< ng ng<< i khác đ< n đi.

Bắt kỳ chân trời góc biển nào họ có người Trung Hoa là có cón xé nhau. Mọi người Trung Hoa đều là một con rồng, nói năng vanh vách, cón là bên trên chón thì một cái là tất đều cón một trời, trời dười thì tài trợ quón bình thiên họ có đủ. Nhưng nếu ba người Trung Hoa họp lại với nhau, ba con rồng này lại biến thành một con heo, một con giò. Người Trung Hoa vĩnh viễn không đoàn kết được. Mọi người lại còn có đủ lý do để có thể viết một quyển sách nói tại sao họ lại không đoàn kết. Bắt cón xã hội người Hoa nào ít nhất cũng phải có 365 phe phái tìm cách tiêu diệt lẫn nhau. Họ chia biệt tổ m quan trọng của họ tác; nhưng họ có thể viết ngay cho anh xem một quyển sách nói tại sao cón phải đoàn kết, hay họ đến Thượng Đế cũng có thể khóc được. Nhưng thói xấu đó đã thâm căn cố đế. Cái lo ngại triết học xé nhau đó lại đưa ra rằng chúng ta một hành vi đặc thù khác: chết cũng không chịu nhận lỗi. Họ thích nói khoác, nói suông, nói dối, nói láo, nói nhảm lại đặc biệt. Họ có dính đến lập trình chính trị hay tranh quyền đoạt lợi là nhưng lại nói đặc biệt của sự đặc biệt tuôn ra vô hạn định.

Người Trung Hoa sống thì M cũng vậy, nào cánh tay, cánh hũ, trung lập, đặc lập, thiên tài, trung, trung thiên hũ, hũ thiên trung vân vân và vân vân, chón biệt được ng nào mà mò. Người này với kỳ n đều mang một cón thù như nó giết bỏ mình. Thật không hiểu là thế dân tộc gì? Đây x với người Trung Hoa thì họ ít nhất không phải là người nước ngoài, mà chính là người Trung Hoa với nhau. Bán r, hăm do người Trung Hoa lại không phải là người M mà là người Hoa. Người Tây Phương có thể đánh nhau với nhau rồi với lại bắt tay nhau, nhưng người Trung Hoa đã đánh nhau rồi thì cón h n một đời, thậm chí có khi báo thù đến ba đời cũng chưa hết. Sống trong kỳ trong cái hũ thế ng lâu ngày quá tự nhiên sinh ra thói cón thù. Một một đời khoe khoang, còn một khác thì, ích kỷ; không có can đảm dám khen người khác, chỉ có dừng khí dùng để kích kỳ khác; chỉ biết sau lưng; yêu thì sợ chúng cón, ghét thì sợ chúng thù. Họ vĩnh viễn không thể nào so sánh được với người Do Thái, chỉ cón so sánh với người Nhật, người Đài Hàn là cũng thấy bị thua thì cón trăm nghìn năm ánh sáng rồi.

Người Hoa sống sống trên đời. Cái não trọng hải sống này đã nuôi dưỡng bao nhiêu bạo chúa, làm tội m cho bao nhiêu bạo quan. Vì vậy bạo chúa, bạo quan không bao giờ biết diết, và đã biến dân tộc Trung Hoa thành một dân tộc hèn m. Sống thế ng thế ng, óc suy xét, thế thế ng của giới trí thức bị bóp chết, x cón. Trong 4000 năm, từ Khổng Tử trở đi, không còn có một nhà tư tưởng nào lớn nữa. Cái hũ thế ng văn hoá, cái hũ thế ng thì làm cho người Trung Hoa xấu xí, không thể dùng thế thế ng của mình giới quy, phải bắt chước, phải dùng cái thế thế ng của kỳ khác; lên lên trong tham ô, h n lo n, chỉ n tranh, giới chóc, b n cùng, cho nên chón bao giới có cón giác an toàn, lúc nào cũng hoảng hốt, lo âu. Trung Hoa dĩ nhiên tích trọng thù, lâu đời thì mà người Hoa lại có một tâm đặc biệt hợp hời, không muốn ai h n mình. Phải chăng Thượng Đế đã phú cho chúng ta có một nỗi tâm xấu xa?

Trên đây là nhưng đến trích các ý tưởng trong sách của nhà báo Bá Đương. Ai cũng biết, gần m thì đen, gần đèn thì sáng. H n một ngàn năm bạo đô h, lại sống sát vách một kỳ như thế, chón họ ta gần bùn mà chón hôi tanh mùi bùn? Họ sao ta vậy hay ta thì h n thì chón có gì lạ

c. H n n a, m i dân t c có m i b nh tr ng xã h i. B nh tr ng c a ta c ng thêm b nh tr ng c a anh b n láng gi ng thì ch c ph i h t thu c ch a; hèn gì n c ta lúc nào cũng loay hoay nh gà m c đ , l t b t đi sau h i đất thiên h . N u văn hoá Trung Hoa đã bi n thành m t cái hũ t ng thì văn hoá ta là cái hũ gì? Hũ vàng hay là hũ m m th i? Còn Ng i VN ra sao? Th nhìn thoáng vào g ng xem.

M u ng i Vi t Nam

Trong cu n Vi t Nam S L c c a Tr n Tr ng Kim có đo n t tính tình ng i VN tr c năm 1930 nh sau: V ðàng trí tu và tính tình, thì ng i VN có c các tính t t và các tính x u. Ð i khái thì trí tu minh m n, h c chóng hi u, khéo chân tay, nhi u ng i sáng đ , nh lâu, l y s nhân nghĩa, l , trí, tín làm năm đ o th ng cho s ăn . Tuy v y cũng có hay tính tình v t, cũng có khi qu quy t, và hay bài bác ch nh o. Th ng thì nhút nhát, hay khi p s và mu n s hoà bình nh ng mà đi tr n m c thì cũng có can đ m, bi t gi k lu t. Tâm đi thì nông n i, hay làm li u, không kiên nh n, hay khoe khoang, và a trang hoàng b ngoài, hi u danh v ng, thích ch i b i, mê c b c. Hay tin ma, tin qu , sùng s l bái nh ng mà v n không nhi t tin tôn giáo nào c . Kiêu ng o và hay nói khoác, nh ng có lòng nhân, bi t th ng ng i và hay nh n. Ðàn bà thì hay làm l ng và hay đ m đang, khéo chân, khéo tay, làm đ c đ mọi vi c mà l i bi t l y vi c gia đ o làm tr ng, h t lòng chi u ch ng, nuôi con, th ng gi đ c các đ c tính r t quý là ti t, nghĩa, c n, ki m.

V i m u ng i nói trên và n u cho r ng, văn hoá là sinh ho t, ta không hi u văn hoá ta là văn hoá gì, l i có th sinh ra m t tay gian hùng nh ng r t thành công nh Tr n Th Ð . Vi t Nam S L c c a h c g Tr n Tr ng Kim cho bi t, vì c t gây đ ng c nghi p cho nhà Tr n, dù tàn b o đ n đâu Tr n Th Ð cũng làm cho đ c. Ông đã chôn s ng c giòng h Lý. Tr c đó, Tr n Th Ð nói v i vua Lý Hu Tông, tuy đã b ngôi vua, xu t gia đi tu, m t câu đ đ i “nh c thì ph i nh c r cái”. Trong khi đó, Nguy n Trãi, đ i công th n c a vua Lê L i, th o ra Bình Ngô Ð i Cáo, m t b n văn ch ng giá tr , và là tác g câu đ y tình ng i 'Th ng ng i nh th th ng thân', trong t p Gia Hu n Ca, thì l i b gi t c h vì b k t t i là dùng ng i thi p đ p và gi i th , Nguy n Th L , đ m u h i nhà vua.

Trong cu n T Th c Dân Ð n C ng S n, tác gi Hoàng văn Chí cho bi t, vào nh ng năm 1954 và 1956, khi C ng S n Vi t Nam đem chi n thu t «C i Cách Ru ng Ð t» c a Mao Tr ch Ðông, áp đ ng t i B c Vi t, m i th y ng i mình sao l i có đ u óc nô l d v y. Ðúng nh c Tr n Tr ng Kim phê bình: «T t t ng cho chí công vi c làm, đi u gì mình cũng l y Tàu làm g ng. H ai b t ch c đ c Tàu là gi i, không b t ch c đ c là đ ». Mà theo Bá Ð ng, Trung Hoa hi n t i còn là m t n c dã man nguyên thu , thì vi c C ng S n Vi t Nam đ a ra ph ng châm: “thà sai h n là b sót” trong khi phát đ ng chi n đ ch long tr i l đ t nói trên cũng là đi u hi n nhiên thôi. c các n c văn minh thì khác. Nguyên t c lu t pháp c a CSVN là: thà tha l m h n b t l m.

Một khác, trên sân khấu chinh trị nầy của ta có một “diễn viên kìa”, chớ có a nhà văn Vũ Thới Hiền khi nói với Hồ Chí Minh, một người làm cách mạng chuyên nghiệp, được huấn luyện từ Nga, tên thật là Nguyễn Sinh Cung. Ông tiến, ông thoái, khi hai bước, khi ba bước, khi khóc, khi cười, khi ôm hôn thím thì t, bìn o khôn lường. Có thể gì để nghe danh ông. Cho đến nay chưa ai biết rõ «con đường bác đi». Theo giáo sư Nga Anatoli Sokolov, chuyên viên Liên Xô và Việt Nam Học, tại Trung Tâm Nghiên Cứu Đông Phương Học Mỹc T Khoa, trong cuốn dĩ ho một đường của Hồ Chí Minh, ông có trên 150 bí danh. Để cho «chợ nghĩa xã hội hoàn toàn thắng lợi trên đất nước ta và trên toàn thế giới» ông sẵn sàng mua chiến thắng đó «đưa phí để tất sách cũ đây Trừng Sơn» hay phí «đánh Mỹ đến người VN cuối cùng». Không hiểu khí thiêng sông núi VN thế nào mà lại có thể sinh ra một con người kỳ diệu như vậy? Chính ông đã gây ra bao cuộc bạo d, chết chóc.

Hai thập niên 60, có bài Tâm Ca Số Năm của Phạm Duy mang tên Để Lại Cho Em nói lên thực tế của đất nước: «Bây giờ chớ còn là một mảnh đất bỏ chia cắt, cày xới lên bom đến. Hòn thù nhân danh chợ nghĩa, bỏ o lợc vênh vang bỏ thế»; và «Đường về từng lại nghìn lị». Thế hờ đàn anh chớ để lại «những gì dở, để hèn, và vớng dở». Bài hát lưu hành ở miền Nam rồi rồi vào quên lãng, bắt bởi tiếng xe tăng, máy bay, ho tiến, AK, M16. Vũ khí này được cung cấp bởi các nước đến mình của hai miền Nam Bắc. Đó là hờ quợc của việc tìm đường cứu nước của bởc tiến bởi. K đi Tàu, đi Nga, ngời đi Tây, đi Nhật, đi Mỹ. Ai cũng cho là thuợc mình mang vớ là thuợc tiên; nhưng vì muợn để quyợn trị nước nên VN thành nời thế lợa cuộc chiến tranh lợnh. Nước ta hờ t nờn hờ nho, thì đến nờn hờ Marx, hờ Mao. «Tôi không có tư tưởng ngoài tư tưởng chợ nghĩa Mác Lê Nin». Hồ Chí Minh đã khờng đến nh như thế (1).

Trong ba mớ i năm nời chiến thế ngày, nờa nước thế con sông Bờn Hời trờ ra Bởc theo Nga, theo Tàu; nờa nước phía Nam chợ ng lợi bợng dờa vào Tây, vào Mỹ. Cuối cùng miền Nam sỏm vì để hoài thì t có ngày bỏ đánh gợc. Lợi nờa, Hoa Kờ rút lợi cam kờt, ngợng viợn trờ. Chờ nời hai tháng 03 và 04 năm 1975, cỏm một chờ để tan tành. Khôn sợng, mợng chờ t. Tợng tá cao chờ y xa bay, tìm đường thoát thân. Trong lúc trờ để t nời cỏn gió bởi mợi thế y nhân tài, khôn lạnh thì hiểu như lá mùa Thu, còn tuợn kiợt thì như sao mai buợi sỏm. Có bao nhiêu người đến lợi chờ u chờ t, chờ u tù, chờ u nhợc, chờ u chia sỏ vớ thuợc cỏp? Anh hùng thế t phởi hiợm. Đi u đó dĩ hiợu. Nhưng đâu rồi câu hát “Dân ta hợng anh dũng, dân ta vớ n oai hùng, dân ta dù nguy bởn không nao”?

Ngày 30/04/1975 là ngày phởi bày rõ ràng bỏ một của cỏp lãnh để o hai miền: Miền Nam hờn kém, miền Bởc xỏ o trá, để tiến, để u óc nô lợ. Sau khi chiến m Sài Gòn, nhà cỏm quyợn Cợng Sỏn tìm cách tiêu dĩ t các thành phợn tinh nhuợ bợng hợc thế p cỏi thế o và vớ vét, cỏp bóc tài sỏn của miền Nam một cách có hờ thế ng bợng hai chờ quợn lý. Hờ lợi để t sách báo và cỏm lợu trờ các sỏn phợm văn hoá cũ như thế i Tợn Thuợ Hoàng. Hờ cỏ xoá bỏ căn cỏ cỏ của dân miền Nam. Dân miền này không thế y để c gì phóng mà thế y mình là dân bỏ trờ, bỏ ngợi anh em làm nhợc, trờ thù vì thế mợi có chuyợn ngợi Viợt dù chờ t vớ n tìm cách lao để u ra bởn, làm mợi cho

hỏi tặc, cho sống d. Đ n ngay «cái c t đèn n u bi t đi cũng còn mu n b n c ra đi». Dân t c VN, có quá kh dài lâu; anh em nh th chân tay, sao i không th s ng chung v i nhau, mà i đi ra x ng i s ng v i thiên h ?

Con R ng Cháu Tiên?

Sau th chi n th hai, ch trong vòng 20 năm, hai n c chi n b i, Đ c và Nh t đã ph c h ng nhanh chóng, tr thành c ng qu c kinh t . Ông Bá D ng đã ví h , “ch ng khác nào, m t anh kh ng l ba đ u sáu tay, dùng m t cái b đánh g c xu ng đ t, m t lúc sau t t h i t nh, đ ng d y ph i qu n áo b c đi, v n đ ng đ ng là m t h o hán”. Còn n c ta, Vi t Nam là m t n c nghèo. Đ i s ng nói chung so v i các n c Đông Nam Á h y còn th p. Theo tin báo, nhà n c i tăng c ng t c đ các b c t ng l a đ ki m soát các ng i vào Internet. Ng i dân ch a đ c t do s d ng máy in, m t phát minh t th k 15 c a ông Johann Gutenberg. M i n ph m đ u ph i có gi y phép c a nhà c m quy n. i th i đ i tin h c mà còn ph i làm báo chui, báo l u nh t Thao Th c c a m t s sinh viên thì ph i k là chuy n l b n ph ng.

Tháng 05/1999, nhà văn D ng Thu H ng, t trong n c đã g i lên ra H i Ngo i m t đo n v n. Theo bà: “sau chi n tranh ngót m t ph n t th k , trên đ i đ t này v n ch nghe rõ ti ng v cánh c a b y qu đen trên các nghĩa đ a n i dài t b c vào Nam, t nam ra B c” và «Chi n tranh không làm cho các công dân chín ch n h n, khôn ngoan h n, s d ng quy n công dân m nh b o h n mà ng c l i nó khi n đám đông hèn nhát h n, d th hi p h n v i s nh c nhã, d cúi đ u h n tr c t i ác». T i sao v y? Ông Nguy n Gia Ki ng, thu c nhóm Thông Lu n trong bài V t Th ng 30/04/1999 cho r ng: “Đó là vì dân t c ta đã rã hàng, m i ng i t th y mình cô đ n, có mu n cũng ch ng làm đ c gì. Đó cũng là vì đã quá chán đ t n c, đã m t m i, đã m t ý chí và lòng t hào. Đ ng C ng S n VN không ph i ch đánh g c phe qu c gia hay mi n Nam. H đã đánh g c đ c c dân t c VN. Chúng ta đã b đ th ng quá đau nên không th đ ng d y».

Còn H i Ngo i, đ c coi nh là m t VNCH n i dài thì th nào? T báo H p L u s 49 vi t: «có n c nào trên th gi i ch bé tí b ng l chân lông nh Bolsa ti u qu c, th mà cái gì cũng th ng đ l m phát. Báo chí thì r p tr i kín đ t nh lá mùa Thu. Văn bút thì chúng tôi có đ n nh v ch t ch (dù bây gi ch còn ai trên th gi i công nh n, nh ng m c xác th gi i, chúng tôi c là văn bút, c là ch t ch, làm gì nhau?), c ng đ ng cũng đ ng kim hai ngài T ng Th ng (dù th t thà mà nói, trông m t các ngài, con nít s khóc thét nh g p ma, ng i l n s n n nao ru t gan mu n ói), và chính ph l u vong cùng đ ng phái yêu n c, nói không ph i khoe, trung bình m i tháng m c thêm ch ng m i cái, nhanh, nhi u nh n m đ i mùa Đông». Sang đây, m t t c , thiên h m có quy n l c, mong có cái danh. Ông nào cũng t cho mình có s m nh, nh «ai bao năm t ng lê gót n i quê ng i» c a thu nào. Vàng thau l n l n, không bi t đầu là th t, đầu là gi .

Năm 1958 hai tác giả William J Lederer và Eugene Burdick cho phát hành cuốn The Ugly American (Người Mỹ Xấu xí), nói về thói hư, vụng về, ngu dốt, tham nhũng, dốt tin học, cả các chính khách Mỹ. Cuốn sách gây xôn xao trong chính trường Hoa Kỳ, bán rất chạy. Hơn sáu triệu bản được bán ra. Tổng thống Mỹ Eisenhower phải cho thành lập một ủy ban gồm chín nhân vật có uy tín để duy trì xét lại các chương trình viện trợ quân sự. Thượng viện Hoa Kỳ cùng lập một nhóm nghiên cứu cuốn sách và gọi cho một Nghị sĩ Mỹ nổi tiếng nhất cuốn. Ông Bá Đương nghị sĩ, họ có năng lực sai, tôi đi vào chính mình. Thay vì lấy tay che đậy, họ nói toáng lên cho mọi người biết “tôi có bệnh trĩ đây”. Họ có đức cái trí tuệ và dũng cảm, tìm cách sửa đổi và giới thiệu một cách thoải đáng như người Mỹ.

Nhà văn Việt Nam cũng nằm trong vòng chàm tiếu, cũng «hoang mang lúng túng chần chừ kém các nhà Nho cách đây một thế kỷ» là vì ta không biết mình biết ta. Ta cũng có một cuốn Người Mỹ Xấu xí để «nôn ra đức tính của những thói xấu trong ruột», rồi tìm ăn những thói có chút dinh dưỡng tốt, giúp ta có thể phân tích. Bởi chuyển từ kêu hã, giãy rạch giãy lý lẽ hay đòi cho sạch rách cho thơm, những thói nói lên những thói của dân tộc mình, để cùng nhau cải thiện. Trong thế kỷ và thiên niên kỷ mới, nhân loại đang tiến nhanh tiến mạnh trong cuộc cách mạng truyền thông, chúng ta phải đi lên. Chậm thì chết. Chúng ta hãy hè nhau vạch áo cho mọi người cùng xem, nếu không, thay vì Con Rồng Cháu Tiên lại trở thành con khùng cháu điên mất. Phải không quý vị?